

MONETĀRAIS BIĻETENS 2010

5

Ārējo tirgu atveseļošanās un Latvijas ražotāju konkurētspējas pieaugums nostiprināja eksporta kā pašreizējā tautsaimniecības atveseļošanās virzītāja lomu. Latvijas eksports aprīlī salīdzinājumā ar martu pieauga par 5.4% un salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu – par 33.4%. Preču eksporta izaugsme turpināja noteikt arī tekošā konta pārpalikumu. Par pozitīvām tendencēm jau iepriekš liecināja konjunktūras apsekojumu dati, un tās apstiprināja arī apstrādes rūpniecības attīstība, aprīlī produkcijas izlaidei par 8.0% pārsniedzot iepriekšējā gada atbilstošā perioda rādītāju. Turklāt spēcīgākais pieaugums bija nozarēs ar lielāku eksportam ražotās produkcijas īpatsvaru. Strauji sarūkot no jauna reģistrēto bezdarbnieku skaitam, reģistrētā bezdarba līmenis maijā jau otro mēnesi pēc kārtas samazinājās (līdz 16.2%). Bezdarbnieku skaits pēc augstākā rādītāja sasniegšanas martā saruka par 10.8 tūkst.

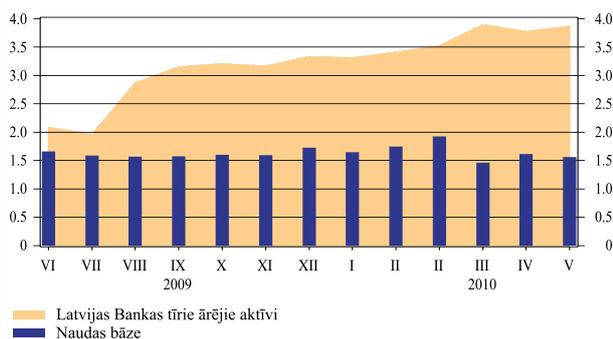
Mazumtirdzniecības apgrozījums aprīlī salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi saskaņā ar sezonāli izlīdzinātiem datiem samazinājās par 0.4%, bet salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu – par 7.7%. Maijā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu par 19.4% saruka pa Latvijas dzelzceļu pārvesto kravu apjoms, savukārt par 2.1% – kopējais apgrozījums ostās.

Maijā patēriņa cenu vidējais līmenis zemā iekšzemes pieprasījuma dēļ pēc četrus mēnešus pārtraukuma atkal samazinājās un bija par 0.1% zemāks nekā iepriekšējā mēnesī un par 2.3% zemāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā, bet gada pamatinflācija bija –4.2%. Turpināja samazināties gan pārtikas preču cenas (vidēji par 0.5–1.0% tās saruka gaļai, maizei, pienam, zivīm), gan arī dažādu veidu pakalpojumu cenas (galvenokārt ūdens apgādei un citiem ar mājokļa uzturēšanu saistītiem pakalpojumiem). Tomēr joprojām bija vērojami arī patēriņa cenas palielinošie piedāvājuma puses faktori. Norises ārējos tirgos un pasaules energoresursu cenu kāpums kavēja patēriņa cenu kritumu, importu sadārdzināja arī eiro kursa pavājināšanās. Lielākā paaugstināšā ietekme uz patēriņa cenām maijā bija siltumenerģijas tarifu kāpumam. Pēdējo 12 mēnešu vidējā inflācija saruka līdz –1.0%, bet Māstrihtas kritērijam izmantotais 12 mēnešu vidējais saskaņotais patēriņa cenu indekss (SPCI) samazinājās par 1.2%.

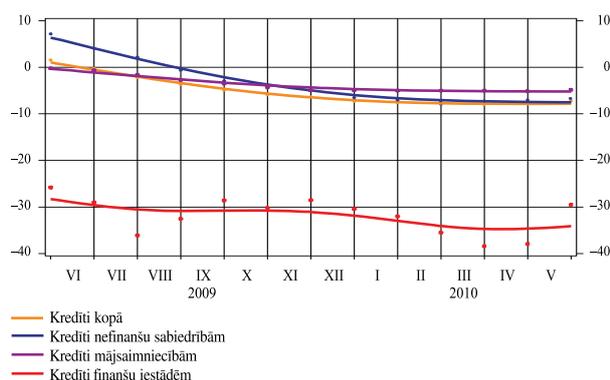
Maijā valsts konsolidētajā kopbudžetā bija 33.0 milj. latu pārpalikums, tādējādi no 2010. gada sākuma uzkrātais deficīts samazinājās līdz 155.3 milj. latu. Maijā pārpalikums veidojās gan valsts pamatbudžetā, gan pašvaldību konsolidētajā budžetā, bet neliels deficīts saglabājās valsts sociālās apdrošināšanas budžetā. Lai gan visai lielā ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļu apjoma ietekmē kopējie budžeta ieņēmumi maijā bija tikai par 5.5% zemāki nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā, nodokļu ieņēmumi samazinājās būtiskāk (par 13.0%), sarūkot gandrīz visu nozīmīgāko nodokļu veidu ieņēmumiem (auga vienīgi iedzīvotāju ienākumu nodokļa ieņēmumi). Budžeta izdevumi maijā saruka par 14.4%, vēl straujāk samazinoties izdevumiem darbinieku atlīdzībai (par 28.5%), kā arī subsīdijām un dotācijām (par 26.0%). Centrālās valdības un pašvaldību kopējais parāds maijā gandrīz nemainījās un mēneša beigās bija 4 869.3 milj. latu.

Situācijas attīstība Latvijas tautsaimniecībā stabilizēja arī naudas daudzumu apgrozībā. Maijā naudas rādītājs M3 nedaudz samazinājās, bet tā gada pieauguma temps turpināja palielināties un sasniedza 4.6%. Pieauga arī naudas rādītāju M1 un M2 gada

EMITĒTĀS NACIONĀLĀS VALŪTAS SEGUMS
(perioda beigās; mljrd. latu)

REZIDENTU FINANŠU IESTĀDĒM, NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN MĀJSAIMNIECĪBĀM IZSNIEGTO KREDĪTU ATLIKUMA GADA PĀRMAIŅAS
(%)

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI	2010	
	IV	V
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa atbilstoši darbadienu skaitam izlīdzinātas pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)	9.7	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	0.9	-0.1
Pēdējo 12 mēnešu gada vidējā inflācija (%)	-0.4	-1.0
Gada (%)	-2.7	-2.3
Patēriņa cenu gada pamatinflācija ¹ (%)	-4.4	-4.2
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	189 881	183 476
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	16.7	16.2
Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālā bilance (milj. latu)	-188.2	-155.3
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	374.2	*
Imports	425.3	*
Bilance	-51.1	*

¹ Avots: Latvijas Bankas dati.

* Datu vēl nav.

Avots: Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes un Finanšu ministrijas dati.

kāpuma temps (attiecīgi līdz 5.2% un 4.2%). Naudas apjomu maijā maz ietekmēja skaidrās naudas apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs) pārmaiņas (kāpums – tikai 0.2%). Gandrīz nemainījās arī noguldījumu uz nakti atlikums, savukārt noguldījumu ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem un ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu atlikums saruka attiecīgi par 1.2% un 2.1%.

Rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību noguldījumu atlikums maijā pieauga par 0.4%, tādējādi noguldījumu atlikuma gada kāpuma temps sasniedza 6.7%. Valdības resursu ieplūde finanšu sistēmā, konvertējot latos ārvalstu aizdevumu līdzekļus, joprojām veicināja straujāku latos veikto noguldījumu atlikuma kāpumu. Mājsaimniecību noguldījumu atlikuma gada pārmaiņu temps maijā atkal kļuva pozitīvs (1.1%), bet finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikums salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 14.0%.

Maijā mazinājās pusotru gadu ilgusī kreditēšanas sarukuma tendence – kredītu atlikums samazinājās tikai par 12.5 milj. latu jeb 0.1%, bet latos izsniegto kredītu atlikums pat pieauga. Tādējādi jau otro mēnesi pēc kārtas uzlabojās arī kreditēšanas gada pārmaiņu dinamika, kredītu atlikuma gada krituma tempam samazinoties no 7.8% aprīlī līdz 7.2% maijā.

Maijā banku sektora ārvalstu finansējums gandrīz nemainījās – banku ārzemju pasīvi samazinājās tikai par 3.0 milj. latu, bet MFI (izņemot Latvijas Banku) tīro ārējo aktīvu negatīvā rādītāja samazināšanos par 21.8 milj. latu noteica neliels banku sektora ārzemju aktīvu kritums.

Naudas bāze M0 maijā nedaudz saruka. To galvenokārt noteica no Latvijas Bankas aizņemto līdzekļu atmaksa 116.3 milj. latu apjomā. Tādējādi naudas bāzes negatīvais gada pārmaiņu temps maijā pieauga līdz -5.8%, savukārt skaidrā nauda apgrozībā maija beigās salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu saruka par 0.7% un pieprasījuma noguldījumu atlikums centrālajā bankā – par 10.8%. Samazinoša ietekme uz naudas bāzi bija stabili lielajam 7 dienu noguldījumu iespējas atlikumam Latvijas Bankā (maija beigās – 637.0 milj. latu), bet palielinoša – valdības Latvijas Bankā latos veiktā noguldījuma atlikuma sarukumam.

Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi maijā, augot valdības Latvijas Bankā ārvalstu valūtās veiktā noguldījuma atlikumam, kā arī ārvalstu valūtu un zelta pārvērtēšanas dēļ pieauga par 88.8 milj. latu jeb 2.3%, un emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem mēneša beigās bija 247.3%.

Nemainīgā likviditātes situācija naudas tīrū noteica arī stabilas starpbanku tīrus procentu likmes – kredītiem uz nakti vidējā svērtā procentu likme maijā bija 0.84%. RIGIBOR kredītiem uz nakti visu mēnesi nemainījās (1.16%), bet 3, 6 un 12 mēnešu RIGIBOR nedaudz pieauga (attiecīgi par 16, 10 un 67 bāzes punktiem; līdz 2.27%, 2.74% un 4.34%). Maijā samazinājās gan latos, gan ārvalstu valūtā nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu un mājsaimniecībām izsniegto kredītu mājokļa iegādei procentu likmes, savukārt nedaudz pieauga patēriņa kredītu procentu likmes. Strauji samazinājās visu veidu noguldījumu procentu likmes.

Vairāku eiro zonas valstu valdību finanšu stāvokļa pasliktināšanās dēļ pēdējos mēnešos būtiski pazeminājās eiro kurss attiecībā pret citām nozīmīgākajām pasaules valūtām. Tāpēc arī Latvijas Bankas noteiktais ASV dolāra, Lielbritānijas sterliņu mārciņas un Japānas jenas kurss attiecībā pret latu maijā palielinājās attiecīgi par 7.5%, 3.0% un 10.8%.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI (perioda beigās; milj. latu)	2010	
	IV	V
MFI¹		
M3	6 189.6	6 165.4
Repo darījumi	0	0
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	98.4	99.9
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	0	12.4
M2	6 091.3	6 053.1
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	2 664.3	2 632.0
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	234.3	229.4
M1	3 192.7	3 191.7
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	713.9	715.3
Noguldījumi uz nakti	2 478.8	2 476.4
Tīrie ārējie aktīvi	-1 893.8	-1 826.7
Kredīti rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām	13 136.5	13 124.0
Kredīts valdībai	583.3	554.2
Centrālās valdības noguldījumi	2 146.3	2 168.8
Ilgāka termiņa finanšu saistības	2 212.7	2 293.6
Latvijas Banka		
M0	1 611.8	1 564.2
Skaidrā nauda apgrozībā	827.1	819.0
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	770.3	730.2
Noguldījumi Latvijas Bankā ārvalstu valūtā	14.5	15.1
Tīrie ārējie aktīvi	3 779.3	3 868.1
Tīrie iekšējie aktīvi	-2 167.4	-2 303.9
Kredīti	-1 314.4	-1 421.5
MFI	116.3	0
Valdībai (neto)	-1 430.8	-1 421.5
Pārējie aktīvi (neto)	-853.0	-882.4
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. eiro)	5 432.94	5 569.02
Zelts	219.32	244.84
Speciālās aizņēmuma tiesības	137.71	145.51
Rezerves pozīcija SVF	0.06	0.07
Ārvalstu konvertējamās valūtas	5 075.85	5 178.60
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. ASV dolāru)	7 190.76	6 854.50
Zelts	290.28	301.35
Speciālās aizņēmuma tiesības	182.26	179.09
Rezerves pozīcija SVF	0.08	0.08
Ārvalstu konvertējamās valūtas	6 718.14	6 373.98

¹ Saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas metodoloģiju.

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI	2010	
	IV	V
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	0.9	0.9
Rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu procentu likmes		
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti latos)	5.4	2.8
Kredīti mājsaimniecībām (izsniegti latos)	18.2	19.0
t.sk. mājokļa iegādei	8.5	7.6
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	5.4	4.7
Kredīti mājsaimniecībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	5.6	4.9
t.sk. mājokļa iegādei	3.9	3.8
No rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti latos)	1.3	1.0
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.3	0.3
Mājsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti latos)	4.3	3.4
Mājsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.6	0.6
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.1	0.7
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.2	0.2
Mājsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.8	1.5
Mājsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.5	0.5
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	3.5	3.5
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.5310	0.5710
Ls pret GBP	0.8060	0.8300
Ls pret 100 JPY	0.5660	0.6270
Ls pret EUR	0.7028	0.7028

MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) KOPSAVILKUMA BILANCE (perioda beigās; milj. latu)	2010	
	IV	V
MFI rezerves	1 506.4	1 482.3
Nacionālā valūta kasēs	113.1	103.7
Noguldījumi Latvijas Bankā	1 393.2	1 378.6
Ārzemju aktīvi	4 829.3	4 804.5
Ārvalstu valūta kasēs	67.8	75.7
Prasības pret MFI	2 820.6	2 660.5
Prasības pret ne-MFI	1 840.8	1 936.8
Pārējie aktīvi	100.1	131.5
Prasības pret centrālo valdību	520.3	491.2
Prasības pret vietējo valdību	62.9	63.0
Prasības pret valsts nefinanšu sabiedrībām	407.2	409.4
Prasības pret finanšu iestādēm un privātajām nefinanšu sabiedrībām	6 919.2	6 927.2
Prasības pret mājsaimniecībām	5 987.3	5 977.6
Neklasificētie aktīvi	907.5	919.4
Pamatlīdzekļi	134.0	106.0
Nauda ceļā	29.0	18.1
Pārējie aktīvi	466.9	479.3
Prasības pret rezidentu MFI (t.sk. ieguldījumi)	277.5	315.9
Aktīvi pavisam	21 140.1	21 074.5
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>387.5</i>	<i>375.8</i>
Noguldījumi uz nakti latos	1 258.2	1 285.7
Valsts nefinanšu sabiedrību	79.4	83.5
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	552.9	579.4
Mājsaimniecību	625.9	622.7
Termiņnoguldījumi un noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu latos	1 284.9	1 326.9
Valsts nefinanšu sabiedrību	275.8	285.5
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	474.9	486.5
Mājsaimniecību	534.3	554.9
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	2 822.3	2 776.3
Valsts nefinanšu sabiedrību	67.6	92.1
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	1 039.0	964.0
Mājsaimniecību	1 715.8	1 720.2
Centrālās valdības noguldījumi	715.5	747.2
Vietējās valdības noguldījumi	171.5	186.6
Tranzītfondi	3.0	x
Ārzemju pasīvi	10 502.3	10 499.3
Saistības pret MFI	6 478.8	6 776.1
Saistības pret ne-MFI	3 496.1	3 594.7
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības) ¹	527.4	128.5
Saistības pret Latvijas Banku	116.4	0
Emitētie parāda vērtspapīri	158.0	183.8
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	98.4	100.3
Kapitāls un rezerves	1 623.6	1 605.7
Rezidentu	378.5	343.0
Nerezidentu	1 245.1	1 262.7
Uzkrājumi parādiem un saistībām	1 742.8	1 777.5
Neklasificētie pasīvi	643.1	585.3
Nauda ceļā	83.7	105.3
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības) ¹	314.0	197.0
Saistības pret rezidentu MFI	245.4	283.0
Pasīvi pavisam	21 140.1	21 074.5
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>387.5</i>	<i>375.8</i>

¹ Ar 2010. gada maiju saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas metodoloģiju pakārtotās saistības tiek ietvertas kategorijā "Noguldījumi", "Saistības pret MFI" vai "Emitētie parāda vērtspapīri".

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).